

«به نام خداوند جان و خرد»

پناهندگی

در حقوق بین الملل

مؤلف

سید مصطفی کازرونی

کارشناسی ارشد حقوق بین الملل دانشگاه شیراز

مؤسسه فرهنگی هنری انتشاراتی

نگاه بینه

سرشناسه: کازرونی، سید مصطفی، ۱۳۶۷-
عنوان و نام پدیدآور: پناهندگی در حقوق بین‌الملل / مؤلف سید مصطفی کازرونی.
مشخصات نشر: تهران، نگاه بینه، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری: ۲۹۶ص
شابک: ۱-۱-۰۱-۷۹۴۴-۶۰۰-۹۷۸: ۱۷۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: پناهندگان - وضع حقوقی و قوانین
موضوع: پناهندگان فلسطینی - وضع حقوقی و قوانین
رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ک۲۹/۰۳۲۲۰
رده بندی دیویی: ۳۴۲/۰۸۲
شماره کتاب شناسی ملی: ۳۸۹۴۴۱۷

مؤسسه فرهنگی هنری انتشاراتی

نگاه بینه

خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - پلاک ۲۵۵ - واحد ۴ - تلفن: ۶۶۴۱۴۲۵۵ - ۶۶۴۹۲۹۳۳

« پناهندگی در حقوق بین‌الملل »

مؤلف: سید مصطفی کازرونی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۴

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۱-۱-۰۱-۷۹۴۴-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

مقدمه کلی..... ۹

فصل اول: کلیات

مقدمه فصل اول..... ۱۶

مبحث اول: پناهنده در اسناد حقوقی بین‌المللی..... ۱۸

گفتار اول: مفهوم پناهنده..... ۱۸

گفتار دوم: تفاوت پناهنده و پناه‌جو..... ۲۵

گفتار سوم: پیشینه‌ی حقوق بین‌الملل پناهندگی..... ۲۷

مبحث دوم: شرایط پناهنده شدن از منظر قواعد حقوقی بین‌المللی و سایر انواع پناهندگی..... ۳۲

گفتار اول: شرایط پناهنده شدن از منظر قواعد حقوقی بین‌المللی..... ۳۲

بند اول: ترس موجه..... ۳۲

بند دوم: تحت تعقیب بودن..... ۳۴

بند سوم: موقتی بودن..... ۳۶

گفتار دوم: سایر انواع پناهندگی..... ۳۷

بند اول: پناهندگی سیاسی..... ۳۸

بند دوم: پناهندگی دیپلماتیک..... ۳۹

مبحث سوم: موضع اسناد بین‌المللی و ملی در زمینه حقوق پناهندگی و تاثیر سایر شاخه‌های

حقوق بین‌الملل بر حقوق بین‌الملل پناهندگی..... ۴۲

گفتار اول: موضع اسناد بین‌المللی و ملی در زمینه حقوق پناهندگی..... ۴۲

گفتار دوم: تاثیر سایر شاخه‌های حقوق بین‌الملل بر حقوق بین‌الملل پناهندگی..... ۴۷

بند اول: تاثیر حقوق بین‌الملل بشردوستانه بر حقوق بین‌الملل پناهندگی..... ۵۰

بند دوم: تاثیر حقوق بین‌الملل بشر بر حقوق بین‌الملل پناهندگی..... ۵۵

- بند سوم: تاثیر حقوق بین الملل کیفری بر حقوق بین الملل پناهندگی ۶۰
- بند چهارم: حقوق بین الملل اسلام و حقوق بین الملل پناهندگی ۶۲
- نتیجه گیری فصل اول ۶۶

فصل دوم: حقوق و تکالیف متقابل دولت میزبان و پناهنده نسبت به یکدیگر

- مقدمه فصل دوم ۶۸
- مبحث اول: تکالیف دول میزبان نسبت به حمایت از پناهندگان ۶۹
- گفتار اول: تکلیف به عدم بازگرداندن ۷۰
- بند اول: مفهوم اصل عدم بازگرداندن در حقوق بین الملل پناهندگی ۷۰
- بند دوم: استرداد مجرمین و منع اعاده یا بازگرداندن پناهندگان ۸۱
- بند سوم: موارد عملی اعمال اصل منع بازگرداندن در حقوق بین الملل پناهندگی ۸۵
- ۱- استرالیا ۸۵
- ۲- دولت های دیگر ۸۷
- گفتار دوم: تکلیف به حمایت دیپلماتیک دولت پناهنده پذیر ۸۹
- گفتار سوم: تکلیف به رعایت موازین حقوق بشری در بازداشت پناهندگان ۹۱
- گفتار چهارم: تکلیف به عدم تبعیض پناهندگان با اتباع دولت پذیرنده ۹۳
- بند اول: مفهوم اصل عدم تبعیض پناهندگان در حقوق بین الملل پناهندگی ۹۳
- بند دوم: حق تعیین سرنوشت و تکلیف به عدم تبعیض ۹۷
- مبحث دوم: حقوق پناهندگان در کشور پذیرنده ۱۰۴
- گفتار اول: حق کار ۱۰۵
- گفتار دوم: حق آزادی رفت و آمد ۱۰۸
- گفتار سوم: حق آزادی مذهب ۱۰۸
- گفتار چهارم: حق بهداشت ۱۱۲
- گفتار پنجم: حق هم بستگی خانوادگی ۱۱۷
- مبحث سوم: حقوق دول پذیرنده پناهندگان و تکالیف پناهنده نسبت بدانها ۱۲۴

- گفتار اول: حق به عدم اعطای پناهندگی ۱۲۴
- بند اول: استثنائات حقوق پناهندگی ۱۲۵
- بند دوم: تروریسم و عدم اعطای پناهندگی ۱۲۶
- بند سوم: محدودیت بر حقوق پناهندگان ۱۳۴
- گفتار دوم: تکالیف پناهنده نسبت به دولت میزبان ۱۳۵
- نتیجه‌گیری فصل دوم ۱۳۸

فصل سوم: نقش نهادهای متولی بین‌المللی در زمینه حقوق بین‌الملل پناهندگی

- مقدمه ۱۴۰
- مبحث اول: پیشینه‌ی تأسیس نهادهای متولی بین‌المللی در زمینه‌ی حقوق بین‌الملل پناهندگی ۱۴۲
- مبحث دوم: کمیساریای عالی پناهندگان ملل متحد ۱۴۸
- گفتار اول: ارکان، بودجه و نحوه شکایت از کمیساریای عالی پناهندگان ملل متحد ۱۴۸
- بند اول: ارکان کمیساریای عالی پناهندگان ملل متحد ۱۴۸
- بند دوم: بودجه کمیساریای عالی پناهندگان ملل متحد ۱۵۰
- بند سوم: نحوه شکایت از سوء عملکردهای کمیساریای عالی پناهندگان ملل متحد ۱۵۱
- بند چهارم: وظایف کمیساریای عالی پناهندگان ملل متحد ۱۵۳
- ۱- نظارت بر اجرای معاهدات بین‌المللی مرتبط با حقوق بین‌المللی پناهندگان ۱۵۵
- ۲- بازگرداندن اختیاری پناهندگان به کشورهای متبوعشان ۱۵۷
- ۳- حفاظت از حقوق پناهجویان ۱۵۸
- ۴- حمایت از کودکان و زنان پناهنده ۱۶۴
- ۵- نظارت بر اردوگاه‌های پناهندگان ۱۶۹
- مبحث سوم: اتحادیه اروپایی و حقوق بین‌الملل پناهندگی ۱۷۳
- گفتار اول: موافقت‌نامه شنغن و حقوق بین‌الملل پناهندگی در اروپا ۱۷۸
- گفتار دوم: کنوانسیون دوبلین و حقوق بین‌الملل پناهندگی در اروپا ۱۸۳
- گفتار سوم: رهنمودهای اروپایی و حقوق بین‌الملل پناهندگان ۱۹۰

فهرست مطالب □ ۷

- مبحث چهارم: اتحادیه آفریقایی و حقوق بین‌الملل پناهندگی ۱۹۳
گفتار اول: کنوانسیون ۱۹۶۹ سازمان وحدت آفریقا (هم اکنون اتحادیه آفریقایی) حاکم بر
جنبه‌های خاص معضل پناهندگی در آفریقا ۱۹۳
گفتار دوم: منشور آفریقایی حقوق بشر و مردم اتحادیه آفریقا و حقوق پناهندگی ۱۹۸
مبحث پنجم: پناهندگی در آمریکای لاتین ۲۰۰
گفتار اول: اعلامیه کارتاخنا ۲۰۰
گفتار دوم: اعلامیه و برنامه اقدام مکزیکی برای تقویت حفاظت از پناهندگان در آمریکای
لاتین ۲۰۲
گفتار سوم: اعلامیه برزیل: یک چهارچوب برای همکاری و هم‌بستگی منطقه‌ای به منظور
تقویت حمایت بین‌المللی از پناهندگان، آوارگان و بی‌تابعیت‌ها در آمریکای لاتین و
کاراییب ۲۰۴
نتیجه‌گیری فصل سوم ۲۰۵

فصل چهارم: جهان اسلام و حقوق بین‌الملل پناهندگی

- مقدمه ۲۰۸
مبحث اول: پناهندگی از منظر قوانین جمهوری اسلامی ایران ۲۰۹
مبحث دوم: بازگشت پناهندگان فلسطینی به کشور مستقل فلسطین ۲۱۷
گفتار اول: تاریخچه پناهندگی فلسطینیان ۲۱۷
گفتار دوم: اقدامات سازمان‌های بین‌المللی در قبال پناهندگان فلسطینی ۲۲۴
بند اول: اقدامات سازمان ملل متحد در مورد پناهندگان فلسطینی ۲۲۴
۱- قطعنامه ۱۸۱ سازمان ملل متحد ۲۲۵
۲- قطعنامه ۱۹۴ مجمع عمومی ۲۲۸
۳- قطعنامه ۲۴۲ شورای امنیت ۲۲۹
۴- آزاتس کمک و کار ملل متحد برای پناهندگان فلسطینی در خاور نزدیک
(یونوروا) ۲۳۳

بند دوم: سازمان همکاری‌های اسلامی (کنفرانس اسلامی سابق) و مسئله پناهندگان

فلسطینی..... ۲۳۵

بند سوم: جنبش عدم تعهد و مسئله پناهندگان فلسطینی..... ۲۴۱

بند چهارم: اتحادیه عرب و مسئله پناهندگان فلسطینی..... ۲۴۴

گفتار سوم: چالش‌های موجود در زمینه بازگشت پناهندگان فلسطینی..... ۲۴۶

بند اول: توصیف فلسطینیان به عنوان پناهنده بر مبنای اسناد حقوقی بین‌الملل پناهندگی..... ۲۴۶

بند دوم: سرزمین جایگزین پناهندگان فلسطینی..... ۲۴۹

بند سوم: پرداخت غرامت به پناهندگان فلسطینی..... ۲۵۱

بند چهارم: تعقیب جنایات بین‌المللی ارتكابی رژیم صهیونیستی در قبال پناهندگان

فلسطینی..... ۲۵۵

مبحث سوم: پناهندگان سوری..... ۲۵۷

نتیجه‌گیری فصل چهارم..... ۲۶۵

نتیجه‌گیری کلی..... ۲۶۷

منابع و مآخذ..... ۲۶۹

مقدمه کلی

حق پناهندگی و پناه جویی به عنوان یک نتیجه فرعی از حق به ترک کشور نشات می‌گیرد به این دلیل که مادام که اشخاص از این حق برخوردار نباشند به تبع آن نمی‌توانند به پناهندگی دسترسی داشته باشند.^۱ در حقوق بین‌الملل پناهندگی، تشریک مسئولیت‌ها هم بر مبنای انگیزه هم بستگی^۲ و هم عملکردی قرار دارد. در واقع، تشریک مسئولیت‌ها در موارد جایه‌جایی گسترده پناهندگان، یک مبنای عینی محکم برای اعمال موثر سیاست جامع منع بازگرداندن می‌باشد. در این راستا، هم بستگی از ناحیه کشورهایی که مستقیماً تحت تأثیر قرار نمی‌گیرند به منظور مشارکت در راه حل‌های دائمی که می‌تواند برای پیشرفت سیاست بین‌المللی پناهندگی مفید باشد، الزامی است و بنابراین تامین صرف کمک‌های مالی بوسیله گروهی از کشورهای ثروتمند به کشورهایی که ابتدائاً در معرض موج‌های فزاینده پناهندگی قرار می‌گیرند کافی نبوده بلکه کشورهای مزبور باید زمینه انتقال پناهندگان را به کشورهای ثالث فراهم نمایند.^۳ کنوانسیون بین‌المللی حقوق پناهندگان ۱۹۵۱ و پروتکل الحاقی ۱۹۶۷ آن در ارتباط با وضعیت پناهندگان به عنوان اسناد بین‌المللی بنیادین حقوق بین‌الملل پناهندگی محسوب می‌گردند. هدف از تصویب کنوانسیون بین‌المللی حقوق پناهندگی ۱۹۵۱ رسیدگی به وضعیت ۱,۲ میلیون اروپایی بود که پس از پایان جنگ جهانی دوم مجبور به ترک کشورهای متبوع خود شده بودند. بنابراین این کنوانسیون بیش از آنکه، دغدغه‌ای جهانی داشته باشد، دغدغه‌ای جغرافیایی و منطقه‌ای داشت. پروتکل الحاقی

۱- در اصلاح حقوق بین‌الملل پناهندگی به نخستین کشوری که پناه جو بدان پناه برده است، کشور پناه پذیر اول یا First Asylum گفته می‌شود.

2- Solidarity

3- Wolfgram, Rüdiger; Kojima, Chie, " Solidarity: A Structural Principle of International Law: A Structural Principle of International Law", Springer Science & Business Media, 2010, p34.

۱۹۶۷ آن در ارتباط با وضعیت پناهندگان با هدف زایل نمودن این چنین محدودیت منطقه‌ای و جغرافیایی و تبدیل نمودن مسایل پناهندگان به یک نگرانی جهانی به تصویب رسید.^۱ دولت‌ها، تفاسیر مختلفی را از مفاهیم موجود در کنوانسیون ۱۹۵۱ از جمله راجع به مفهوم تعقیب، وضعیت بازیگران غیردولتی به عنوان عوامل تعقیب و هم چنین تکلیف دولت میزبان به عدم بازگرداندن پناهندگان و پناه‌جویان اتخاذ کرده‌اند.^۲

ماهیت اساسی حق پناهندگی هم اکنون به وسیله اسناد حقوق بین‌الملل بشر به رسمیت شناخته شده است اما برای بهره‌مندی از آن محدودیت وجود دارد. برای نمونه بند ۳ ماده ۱۲ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی مقرر می‌نماید که محدودیت‌هایی می‌تواند بر حق ترک سرزمین به دلیل حمایت از امنیت ملی، نظم عمومی، بهداشت عمومی یا اخلاقیات یا حقوق و آزادی‌های دیگر توسط دولت‌های عضو گذاشته شود.^۳ با این حال، دولت‌ها در اعمال این محدودیت‌ها باید حفاظت از هدف کلی میثاق را که همان حمایت از حقوق بنیادین بشر است در نظر بگیرند.^۴

بر مبنای کنوانسیون ۱۹۵۱ حقوق پناهندگی، حقوقی که به پناهندگان اعطاء می‌گردد می‌تواند بر مبنای حضور ساده،^۵ حضور قانونی،^۶ اقامت قانونی^۷ یا اقامت دائمی^۸ پناهندگان طبقه‌بندی بشود.^۹ با این حال، در تمامی این شرایط تعریف پناهندگی یک تعریف موقت بوده چرا که این انتظار وجود دارد تا پناهنده بتواند به کشور متبوع خود بازگردد. بر این مبنای پناهندگان با حضور ساده، از حداقل حقوق بین‌الملل پناهندگی یعنی

1- Joseph, Sarah; McBeth, Adam, " Research Handbook on International Human Rights Law", Edward Elgar Publishing, 2008, p220.

2- ayefsky, Anne Fruma; Fitzpatrick, Joan, " Human Rights and Forced Displacement", Martinus Nijhoff Publishers, 2000, p101.

3- Hurwitz, Agnès G., " The Collective Responsibility of States to Protect Refugees", Oxford University Press, 2009, p212.

4- Ibid, p212.

5- Simple Presence

6- Lawful Presence

7- Lawful Residence

8- Habitual Residence

9- Goodwin-Gall and McAdam, p524.

حق به عدم تبعیض بر اساس نژاد، مذهب یا کشور متبوعشان، آزادی مذهب تا حدی که اتباع دولت میزبان از آن متمتع هستند، دسترسی به دادگاه و اسناد هویتی، عدم مجازات و اعمال محدودیت‌ها بر آزادی رفت و آمد برخوردارند. از این رو، آنهایی که از جنگ، خشک سالی، محرومیت‌های اقتصادی و بلایای طبیعی فرار می‌کنند به عنوان پناهنده شناخته نمی‌شوند به دلیل آنکه بر مبنای کنوانسیون ۱۹۵۱، تعقیب انفرادی هر شخص پناه جویی باید مستقیم و هدفمند باشد که در این وضعیت موجود نمی‌باشد.^۱ شاید مهم‌ترین قضیه‌ای که در مراجع قضایی داخلی یک دولت عضو، این پنج معیار به چالش کشیده شده است در قضیه استیناف در خواست پناهندگی دو زن پاکستانی به نام‌های شهانا اسلام و سیده شاه در نزد مجلس لردهای بریتانیا به علت دو مورد خشونت خانوادگی همسرانشان بر علیه آن‌ها موسوم به قضیه‌های اسلام در برابر وزیر کشور بریتانیا و رچینا در برابر محکمه تجدیدنظر مهاجرت بر له شاه، مطرح شده است. در این دو قضیه، مجلس لردها با چالش بر سر تعریف پناهنده مواجه بود بدین معنا که پناهنده از نظر کنوانسیون حقوق بین‌الملل پناهندگان ۱۹۵۱، به فردی گفته می‌شد که به دلیل ترس معقول از اینکه به دلایل نژاد، مذهب، تابعیت، عضویت در یک گروه خاص اجتماعی یا عقیده سیاسی تحت تعقیب قرار گرفته بود. بنابراین برای اینکه فردی پناهنده تلقی می‌شد باید یکی از پنج معیار فوق‌الذکر را در خود داشته باشد.^۲ با

1- White, James Daniel ; Marsella, Anthony J., " Fear of Persecution: Global Human Rights, International Law, and Human Well-being", Lexington Books, 2007, p152.

۲- در حالی که در کنوانسیون ۱۹۵۱ حقوق بین‌الملل پناهندگان تنها تحت تعقیب بودن به دلیل یکی از پنج ملاک نژاد، مذهب، ملیت، عضویت در یک گروه خاص اجتماعی و داشتن عقاید سیاسی به عنوان مبنایی برای بررسی تقاضای اعطای پناهندگی به پناهجویان ذکر شده است، مقرره مشابهی در کنوانسیون اروپایی حقوق بشر وجود نداشته و از این رو این کنوانسیون به ارائه حمایت از تمام کسانی که تحت الشمول مقررات آن قرار می‌گیرند از جمله پناهجویان، مظنونین به اعمال تروریستی، مجرمان، قاچاقچیان مواد مخدر و کودکان بی‌سرپرست می‌گردد. برای اطلاعات بیشتر ن. ک به:

Forowicz, Magdalena, opcit, p237.

این حال، در این قضیه هیچ کدام از این معیارها قابل تسری نبود. لرد میلست در یک اظهار نظر مخالفانه گفت: «شواهد در قضیه مزبور مبتنی بر آن است که تبعیض گسترده بر علیه زنان در پاکستان بر مبنای قانون مذهبی می‌باشد و تعقیب آنهایی که از مطابقت با هنجارهای اجتماعی و مذهبی امتناع نمایند، توسط مقامات رسمی پاکستان تضمین یا حداقل تحمل می‌گردد. اما این هنجارها برای تعقیب قضایی (در پاکستان) نبوده و اخیراً نیز اعمال نشده است. این هنجارها در عمق جامعه‌ای نهادینه شده‌اند که استیناف کنندگان در آن رشد و نمو کرده و زندگی کرده‌اند. اگرچه زنانی (که در این قضیه مطرح هستند) به نظر می‌رسد که به نحو نامناسبی از سوی همسران خود مورد رفتار قرار گرفته‌اند و دولت پاکستان نیز اقدام ناچیزی برای حمایت از آنها انجام داده است اما این بد رفتاری به خاطر زن بودن آنها صورت پذیرفته است. آنها به عنوان یک انسان و نه یک زن در محاکم داخلی پاکستان به دلیل تملق و ریا کاری مورد تعقیب قرار گرفته‌اند.» با این حال در قضایای دیگری به ویژه در مورد قاچاق زنان، به نوعی توسعه حقوق بین‌الملل پناهندگی وجود دارد به ویژه از این باب که زنان قاچاق شده جزئی از یک گروه اجتماعی خاص بوده‌اند در چند مورد در دادگاه‌های انگلیس حکم به نفع اعطای پناهندگی صادر شده است. از جمله در قضیه آم و بی ام (زنان قاچاق شده) در مقابل آلبانی در شعبه مهاجرت و پناهندگی دادگاه عالی بریتانیا، معیارهایی برای اعطای پناهندگی به زنان قاچاق شده مشخص گردیده است: «دولت آلبانی و مقامات آن، اقداماتی را به منظور حمایت از زنان قاچاق شده که به آلبانی بازگشته‌اند انجام داده‌اند اما این چنین اقداماتی همیشه موثر نیستند. زنان قاچاق شده در آلبان می‌توانند اعضای یک گروه خاص اجتماعی باشند. چه اینکه آنها تحت تعقیب بر حسب این چنین عضویتی باشند و چه آنکه آنها قادر باشند تا به کفایتی از حمایت در مقابل مقامات دولتی دسترسی داشته باشند، به شرایط خاص و البته نه انحصاری ذیل وابسته هستند:

- ۱- وضعیت اجتماعی و موقعیت اقتصادی خانواده زن قاچاق شده؛ ۲- سطح تحصیلات زن قاچاق شده یا خانواده اش؛ ۳- وضعیت سلامتی زن قاچاق شده به ویژه سلامت

روان؛ ۴- وجود یک بچه نامشروع از زن قاچاق شده؛ ۵- منطقه تولد خانواده زن قاچاق شده.^۱ با توجه به ماهیت اعلامی وضعیت پناهندگی، این حقوق صرف نظر از اینکه اشخاص وصف پناهنده را اخذ نموده باشند یا نه بدانها اعطاء می‌گردد و بنابراین شامل پناهجویان نیز می‌گردند. با این حال، می‌توان به حقوق فوق‌الذکر، حقوق دیگر بنیادین بشری هم چون حق به تشکیل خانواده و حق امنیت و آزادی را اضافه نمود. در این مورد نتیجه‌گیری شماره ۵۸ اکسام کمیساریای عالی پناهندگان^۲ به استانداردهای اساسی بشری^۳ اشاره می‌نماید^۴ در حالی که استتاج از معاهده لیسبون اتحادیه اروپا^۵ که تحت نظارت کمیساریای عالی پناهندگان صورت گرفته است اظهار می‌نماید که حفاظت موثر دولت‌ها از حقوق حداقلی پناهندگان می‌بایستی در بردارنده دسترسی به استطاعتی از معاش زندگی که برای یک استاندارد مناسب زندگی کافی است، باشد^۶ با این حال، بازگرداندن پناهجویان توسط یک دولت عضو کنوانسیون ۱۹۵۱ پناهندگی و سایر اسناد بین‌المللی پناهندگی به کشور ثالثی که عضو این کنوانسیون‌ها نمی‌باشد، منجر بدین می‌گردد که پناهجویان از برخی از حقوق فوق‌الذکر محروم گردند. اگرچه وضعیت انتقال پناهجویان یا پناهندگان به کشورهای ثالث توسط کشور پناهنده پذیر در مقررات اسناد بین‌المللی حقوق پناهندگی مسکوت مانده است با این حال، اجرای با حسن نیت این اسناد بین‌المللی اقتضاء می‌دارد تا دولت میزبان بر اساس تعهد خود مبنی بر تضمین اینکه پناهجویان یا پناهندگان از حقوقی که بر مبنای حداقل کنوانسیون ۱۹۵۱ برخوردارند، در این انتقال بهره‌گیرند. انتقال نامناسب پناهندگان به کشورهای ثالث حتی

1- Gallagher, Anne T., " The International Law of Human Trafficking", Cambridge University Press, 2010, p205.

2- UNHCR EXCOM

3- Basic Human Standards

4- ExCom Conclusion No. 58 (1989) on the Problem of Refugees and Asylum Seekers Who Move in an Irregular Manner from a Country in Which They Already Found Protection, Para (f) (ii)

5- Lisbon Conclusion

6- See Lisbon Conclusions, para 15 (g)

بر اساس مبنای مسئولیت بین‌المللی در طرح مسئولیت بین‌المللی دولت‌ها کمیسیون حقوق بین‌الملل مصوب ۲۰۰۱ که مسئولیت بین‌المللی را به دو بخش مستقیم و غیرمستقیم طبقه‌بندی می‌کند، موجبات مسئولیت بین‌المللی غیرمستقیم دولت میزبان را فراهم می‌آورد. حقوق بین‌الملل پناهندگی به ندرت مشخص می‌نماید که دولت‌ها چگونه به مهاجرت اجباری^۱ واکنش نشان می‌دهند. اگرچه دولت‌ها از نظر کلامی خواستار رعایت هر چه بیشتر حقوق پناهندگان بوده و از آن استقبال می‌نمایند در عمل می‌کوشند تا هر چه بیشتر مانع از ورود پناهندگان به قلمرو حاکمیتی خود شوند. با این حال نهادهای مسئول بین‌المللی در این زمینه موضع واحدی ندارند چرا که برای نمونه کمیسر عالی پناهندگان ملل متحد هرچند اصرار دارد تا اصل حفاظت موقرانه‌ای از حقوق پناهندگان مورد احترام قرار گیرد اما به نوعی حمایت‌های ضمنی از ابتکارات ملی و فراملی که موجب تضعیف اصل مزبور می‌شود را نیز می‌پذیرد.^۲ کتاب حاضر از چهار فصل کلی تشکیل شده است که در فصل اول به کلیات حقوق بین‌الملل پناهندگی پرداخته می‌شود. فصل دوم به حقوق و تکالیف متقابل پناهندگان و دول پذیرنده آنها نسبت به یکدیگر، فصل سوم به نهادهای بین‌المللی متولی در زمینه توسعه حقوق بین‌الملل پناهندگی و در فصل نهایی نیز به جایگاه حقوق بین‌الملل پناهندگی در جهان اسلام از جمله قوانین جمهوری اسلامی ایران در زمینه حفاظت از حقوق بین‌الملل پناهندگی خواهیم پرداخت.

1- Involuntary Migration

2- Hathaway, James C., "Preconceiving International Refugee Law", Martinus Nijhoff Publishers, 1997, p xvii.